

Čini se da se u Srbiji često smatra da je strano privatno ‘vlasništvo’ nad izvorima vode u Srbiji loša stvar. Iako su zagovornici ovih tvrdnji u pravu da su izvori pijaće vode veoma važna stvar, privatno ‘vlasništvo’ nad njima, bilo strano ili domaće, ne mora da bude loša stvar iz nekoliko razloga, odnosno, postoji nekoliko razloga zbog kojih je korisno, ukoliko se ispoštuju osnovna pravila zaštite životne sredine i interesa lokalne zajednice.

Šta se zapravo dešava sa izvorima vode?

Prva stvar koju treba imati u vidu je da ovi izvori nisu prodani u pravom smislu te reči. Strani investitor od države Srbije dobija dozvolu za eksploataciju resursa. Kompanije sa tom dozvolom zatim taj izvor eksploatišu - odnosno vodu sa izvora flaširaju i prodaju dalje, po Srbiji ili izvozom.

Bitno je znati da se ne radi o punom vlasničkom pravu. A čak i da se radi, postoji više faktora koji ograničavaju rizik od neželjenih posledica koje bi ostavile stanovništvo bez vode u slučaju kriznih situacija.

Sa druge strane, postoje pozitivne strane vlasništva, odnosno upotrebe izvora vode od strane privatnih kompanija, bilo da su strane ili domaće.

Prva pozitivna stvar - sveža pijaća voda postaje dostupnija

Zahvaljujući kompanijama koje efikasno flaširaju i distribuiraju vodu sa izvora, građani Srbije dobijaju veliki pristup vodi za piće - pakovana pijaća voda, često rashlađena baš onoliko koliko želimo, gotovo uvek se nalazi 15-20 metara oko nas - u kioscima, prodavnicama, kafićima i restoranima, i rado plaćamo određeni iznos novca za to kad smo žedni. Takođe, oni građani koji ne veruju gradskim vodovodima - kao što je to slučaj u mestima gde postoje veliki problemi sa kvalitetom pijaće vode, imaju mogućnost da se snađu. Isto važi i za vreme eventualnih restrikcija vode usled popravki, ukoliko lokalna cisterna nije dostupna, ili nemate ambalažu koju biste punili.

Da li je problem što je vlasništvo nad ovim kompanijama privatno? Ne, jer svetska praksa, a i domaća, pokazuju da privatne firme efikasnije raspolažu resursima i dovode robu i usluge do kupaca efikasnije.

Da li je problem što je vlasništvo strano? Ni ovo nije problem – strani vlasnik posluje po zakonima Srbije, a izvor vode nije nešto što može da prenese u državu porekla i tako ga zauvek uskrati građanima Srbije. Istovremeno, niko ne navodi zašto je činjenica da je neko stranac ili da je vlasništvo strano nužno loša stvar.

Danas na tržištu Srbije imamo više velikih ponuđača vode, a konkurencija stimuliše inovaciju i kvalitet i spušta cene. Neki od ovdašnjih brendova se i izvoze.

Još jedna pozitivna stvar - bolja zaštita prirodnih resursa

U Srbiji postoji određeni rizik od zagađenja vode, a nemar prema prirodnim resursima je generalno prisutan. Pretnje dolaze od korupcije u državnoj administraciji i neznanja, ali i od neodgovornog ponašanja jednog dela građana koji zagađuju prirodu otpadom.

Privatno vlasništvo nad izvorima vode, strano ili domaće, u stvari najverovatnije smanjuje rizik od zagađenja. Privatni vlasnik koji prodaje vodu za piće sa izvora ima mnogo podsticaja da očuva taj izvor i njegovo okruženje maksimalno nezagađenim. Ukoliko bi se voda zagađila ili izvor narušio, on bi mogao da izgubi celokupan svoj biznis. Pored zaštite izvora, privatni vlasnik bi zasigurno mogao efikasno da tuži bilo koga ko ugrožava izvor. I sve to bez pritiska države i javnosti.

Jedan prijatelj mi je u diskusiji skrenuo pažnju da postoje određeni ekološki rizici, poput upotrebe plastike. Ovo je svakako tačno, plastika je veliki zagađivač. Ali kroz bolju primenu tehnologije, veću ulogu reciklaže i pravilnog odlaganja otpada, mogu se napraviti pomaci u smanjenju zagađivanja. Jednim delom ovo jeste posao investitora, ali takođe ima vezi i sa našim potrošačkim navikama, kao i našom odgovornošću prema sredini. Posao kompanije je da na bezbedan način efikasno dopremi vodu, ali je posao svih nas da iskorišćenu plastiku odgovorno odlažemo. A posao države je da kazni ili spreči one koji svojim ponašanjem ugrožavaju druge. Zasigurno možemo smanjiti količinu plastike koja kruži u prirodi, a da istovremeno očuvamo koristi koje imamo od distribucije flaširane vode.

Značajna privredna aktivnost

Industrija vode zapošljava više hiljada ljudi u Srbiji. Pored toga, neke od ovih kompanija se nalaze u manje razvijenim mestima i predstavljaju jedini ili jedan od retkih poslova za ljude iz tih sredina. Voda iz Srbije se takođe izvozi u više zemalja sveta – Kuvajt, Bahrein, Katar, Saudijsku Arabiju, Singapur i slično, a bilo je primera izvoza u bar jednu zemlju EU.

Da li treba nešto menjati?

Suštinski, za građane Srbije je bitna stavka očuvanje kvaliteta izvora vode i zaštita prirodne sredine, kao i pristup pijaćoj vodi u slučaju kriznih situacija i velikih nestašica katastrofičnijeg obima. Iako nisam ekspert, generalno gledano ove stvari deluju kao da se mogu relativno lako dogovoriti između predstavnika građana, države i privatnih investitora. Takođe, Srbija do sada nije imala problema sa investitorima koji proizvode flaširanu vodu - industrija se razvija, voda je široko dostupna, građani Srbije prema statistikama piju sve više vode, postoji i izvoz, a izvori su i dalje tu, dok više hiljada naših sugrađana nalazi posao u ovoj oblasti.

Oko preko potrebnih stvari kao što je voda uvek treba biti obazriv, ali stvari treba sagledati iz više uglova, bez ishitrenih reakcija.

Izvor: talas.rs